С Т А Н О В И Щ Е

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност ***„Социално управление“***

Изготвил становището:
доц. д-р Матилда Иванова Александрова
Катедра „Управление“, УНСС-София
научна специалност „Социално управление“

Автор на дисертационния труд:
Рая Николова Каназирева

Тема на дисертационния труд:
КОРПОРАТИВНО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО. ИЗСЛЕДВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ СОФТУЕРНИ ФИРМИ

I. Общо представяне на дисертационния труд.

Дисертационният труд на докторант Рая Николова Каназирева на тема „*Корпоративно предприемачество. Изследване на български софтуерни фирми*” е в общ обем от 178 стр., от които 157 стр. основен текст. Състои се от увод, три глави, заключение, списък с използвани 315 литературни източници и интернет адреси и 6 приложения. Трудът съдържа 19 фигури и 38 таблици, а литературните източници са предимно на английски език.

Предмет на дисертационния труд е нивото на предприемаческа интензивност и климатът за корпоративно предприемачество сред служители от български стопански организации от софтуерната индустрия. Обект на изследване са служителите на тези организации. Дефинираните предмет и обект на дисертационния труд са пряко обвързани с целта и задачите на изследването, които са декомпозирани на три равнища – теоретико-методологично, методическо и емпирично. Във фокуса на изследователския интерес е взаимовръзката между факторите на организационния климат за корпоративно предприемачество и предприемаческата интензивност сред изследваните софтуерни компании.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем.

Високата степен на неопределеност и промени в бизнес средата в съвременните условия предизвикват необходимост от непрекъснато доказване и обновяване на конкурентните предимства, въвеждане на вътрешни предприемачески практики и иновации в организациите. Това важи особено за тези организации, които са достигнали етап на зрялост от жизнения си цикъл и които изпитват значителни трудности при интегрирането на предприемачески практики във високо бюрократични и йерархични структури. В тези условия все повече нараства интересът към теоретичното осветляване и търсене на практико-приложни въз-

можности за насърчаване на корпоративното предприемачество в установените действащи фирми с цел постигане на обновление и растеж, отлагайки етапа на спад.

В резултат на нарастващата практическа актуалност на тези проблеми, през последните години се наблюдава значително увеличаване на броя както на концептуалните разработки, така и на емпиричните изследвания в западната специализирана литература. За българската практика обаче липсват достатъчно задълбочени и систематизирани изследвания, посветени на корпоративното предприемачество. Дисертационният труд на Рая Каназирева може да се разглежда като важна стъпка в запълването на тази празнина.

Актуалността на изследваната проблематика произтича и от осъзнатата необходимост от разработване и прилагане на програми за корпоративно предприемачество, насочени към повишаване на конкурентоспособността и целенасочено стратегическо развитие. Практическата насоченост и използваемост на дисертационното изследване може да се търси и в посока повишаване на информационното осигуряване в сферата на политиките за насърчаване на предприемачеството, иновациите и конкурентоспособността. Поради тази причина считам, че избраната тема има важно значение за развитието на корпоративното предприемачество в условия на динамични промени както във външната, така и във вътрешната среда на организациите в България, а предлаганият изследователски подход намирам за актуален и приложим в съвременните условия.

Изложението убедително показва, че докторантката познава много добре състоянието на изследваната проблематика и приложението й в стопанската практика. Запозната е подробно с факторите, влияещи върху корпоративното предприемачество, и практическите процеси, чрез които се реализира то в условията на интензивни трансформации в българската икономика и общество. Понятийният апарат е изведен въз основа на проучване на широк кръг специализирани литературни източници, като проличава оценката и авторовото становище по базовите концептуални постановки.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд.

Цялостното впечатление от разработката е много добро – използвани са ясен стил на изложение, издържан научен език и коректна терминология. Обемът на дисертационния труд отговаря на изискванията към подобна форма на научна разработка. Структурата на дисертационния труд е логически изградена и подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на постигането на изследователските цели и задачи. Разработката е обогатена и сполучливо онагледена с фигури и таблици, които способстват за по-лесното й възприемане и вникване в същността на изследването.

Целта и изследователските задачи са последователно и реално изпълнени. Използваният изследователски подход дава възможност на докторантката да изведе подходящ модел, който да апробира с цел проверка на издигнатите изследователски хипотези. По този начин са оценени и анализирани нивата на предприемаческа интензивност и факторите на климата за корпоративно предприемачество сред установени български софтуерни компании. Разработената методика на

емпиричното проучване е сполучливо избрана и умело използвана, което е допълнителна предпоставка за успешното осъществяване на дисертационното изследване. Подходящо избран и апробиран в българската социо-културна среда е моделът за одит на корпоративното предприемачество на Ireland, Kuratko & Morris. На базата на модела е направен одит на корпоративното предприемачество в установени български софтуерни компании, като са тествани 4 работни хипотези. Статистическият инструментариум е приложен коректно и получените резултати и зависимости дават ново знание за корпоративното предприемачество в България.

3. Мнение относно автореферата и публикациите към дисертационния труд.

Считам, че представеният автореферат има оптимален обем и структура, като отразява в необходимата степен основните елементи и получени резултати в разработката. Представените публикации отразяват в значителна степен основните постижения в дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд.

Могат да бъдат отличени следните **основни** научни и научно-приложни приноси, постигнати в дисертационния труд.

- На основата на извършения критичен литературен анализ е обоснована синтетична дефиниция за корпоративно предприемачество в стратегически контекст.
- Чрез систематизация на базови постановки и изследователски модели в корпоративното предприемачество е избран модел за одит на корпоративното предприемачество, който е адаптиран към българската социо-културна среда.
- Доказана е зависимостта между предприемаческата интензивност и идентифицираните фактори на корпоративното предприемачество, като е изведен двуфакторен линеен модел.

Считам, че посочените приноси са лично дело на докторантката и са насочени към обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания, както и приложение на съществуващи методи и модели за решаването на конкретни проблеми от практиката с формулирани изводи и препоръки.

IV. Бележки и въпроси по дисертационния труд.

Могат да бъдат поставени и следните въпроси за отговор при защитата на дисертационния труд, както и някои бележки.

1) В уводната част и в началото на втора глава (методология на изследването) е допуснато повторение на целта и задачите на изследването, както и на предмета и обекта. Считам, че е необходимо прецизиране по отношение на разграничаването на целта и задачите на дисертационния труд от целта и задачите на емпиричното изследване.

2) Как докторантката вижда възможностите за приложение на модела за одит на корпоративното предприемачество в други стопански сектори, за разлика от софтуерния бизнес.

3) По какъв начин – на базата на резултатите от одитна оценка – може да се разработи програма за развитие на корпоративното предприемачество в конкретна стопанска организация?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Избраната тема има сложен и комплексен характер и при нейното разработване докторантката е демонстрирала комплекс от много добра теоретична подготовка, аналитични умения и опит за реализацията на самостоятелно научно изследване. С убеденост считам, че всички тези елементи са налице в дисертационния труд на Рая Каназирева.

На базата на гореизложената преценка относно представения дисертационен труд считам, че са изпълнени изискванията на ЗРАСРБ (Чл.6), Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ относно получаването на образователната и научна степен “доктор”. Давам **положителна оценка** на дисертационния труд, като предлагам на научното жури да присъди на **Рая Николова Каназирева** образователна и научна степен “доктор” по научна специалност „Социално управление“.

31.03.2015 г. Член на научното жури: …….
Гр.София /доц. д-р М.Александрова/